

Історія. Критерії оцінювання навчальних досягнень

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ІСТОРІЇ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

При оцінюванні навчальних досягнень з історії враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями; знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів; визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з історичними джерелами; обґрунтування власного ставлення учня до історичної події, явища, діяча.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти
	2	Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; упізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття - з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту
II. Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані в тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стисло характеристику історичній постаті, установлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації
III. Достатній	7	Учень (учениця) послідовно й логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ і процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти

	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події в межах курсу, аналізує зміст історичної карти
IV. Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; співставляє й систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів/-ок освіти з історії за виконання тестів (тестових завдань)

Тестові завдання з історії України та всесвітньої історії, залежно від дидактичної мети та місця застосування у освітньому процесі, можуть застосовуватися під час попереднього, поточного, тематичного, періодичного, підсумкового контролю, а також самоконтролю.

Тести можуть містити шість основних форм завдань: 1) з вибором однієї правильної відповіді серед чотирьох варіантів; 2) встановлення послідовності; 3) встановлення відповідності; 4) завдання з декількома варіантами вибору; 5) завдання з пропусками; 6) завдання, що вимагають стислої короткої відповіді.

Тести можуть бути простими (складатися із завдань виключно однієї форми) або комбінованими (поєднувати у собі завдання декількох форм серед шести вищеназваних).

Максимальна кількість балів за виконання усіх завдань простого або комбінованого тесту становить 12 балів. Максимальна кількість тестових балів, що зможе набрати здобувач/-ка освіти за виконання завдань тесту може варіюватися залежно від дидактичної мети та місця застосування тесту в освітньому процесі. Рекомендованою максимальною кількістю тестових балів є число, кратне 12 – 12, 24, 36, 48, 60 балів. У такому випадку максимальна кількість тестових балів прирівнюється до 12 балів за 12-ти бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. Сума тестових балів, отриманих здобувачем/-ою освіти за виконане завдання, конвертується в оцінку за 12-бальною системою оцінювання навчальних досягнень за формулою:

$$x = \frac{12 * a}{b}$$

де x – оцінка за тест згідно 12-бальної системи оцінювання навчальних досягнень; a – кількість тестових балів, набраних здобувачем/-ою освіти; b – максимальна кількість тестових балів, що може набрати здобувач/-ка освіти за виконання завдань тесту.

У тесті вчитель зобов'язаний зазначити кількість балів, які здобувач/-ка освіти може отримати за розв'язання кожної з форм завдань.

Основні форми тестових завдань та критерії їх оцінювання

1. Завдання із вибором однієї правильної відповіді серед чотирьох варіантів.

До кожного завдання з вибором однієї правильної відповіді подано чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один є правильний. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач/-ка освіти вибрав/-ла і позначив/-ла правильну відповідь у бланку відповідей. Завдання оцінюються в 0 або 1 тестовий бал. 1 бал – якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді не надано.

Приклад тесту

Яким роком датовано першу згадку про українських козаків у писемних джерелах?

- А) 1385 р.
- Б) 1478 р.
- В) 1489 р.
- Г) 1514 р.

2. Завдання на встановлення послідовності.

До завдання на встановлення правильної послідовності подано перелік подій, позначених буквами, які потрібно розташувати у правильній послідовності, де перша подія має відповідати цифрі 1, друга – цифрі 2, третя – цифрі 3, четверта – цифрі 4.

Завдання вважається виконаним, якщо здобувач/-ка освіти правильно зробив/-ла позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Г) у таблиці бланка відповідей. Завдання тесту на встановлення правильної послідовності оцінюється в 0; 0,5; 1; 1,5 тестових бали (при максимальній кількості тестових балів 12), або 0; 1; 2; 3 тестових бали (при максимальній кількості тестових балів 24 – 60). 1,5 / 3 бали зараховується, якщо правильно вказано послідовність усіх подій; 1 / 2 бали, якщо правильно вказано першу та останню події; 0,5 / 1 бал, якщо вказано або першу, або останню подію; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Приклад тесту

Установіть послідовність подій на західноукраїнських землях кінця XVIII – першої половини XIX ст.

- А) створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священників
- Б) початок діяльності «Руської трійці»
- В) видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька»

Г) видання альманаху «Русалка Дністровая»

3. Завдання на встановлення відповідності.

До кожного завдання на встановлення відповідності подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Щоб правильно виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари). Завдання вважається виконаним, якщо здобувач/-ка освіти правильно зробив/-ла позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д) у таблиці бланка відповідей.

Завдання на встановлення відповідності оцінюються в 0; 0,5; 1; 1,5; 2 (при максимальній кількості тестових балів 12) або 0; 1; 2; 3; 4 тестових бали (при максимальній кількості тестових балів 24 – 60). 0,5 / 1 бал за кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної логічної пари або відповіді на завдання не надано.

Приклад тесту

У відповідність подію, описану в уривку з історичного джерела, з її наслідком.

1) «І прибігло половців багато в Руську землю, і говорили вони руським князям: "Якщо ви не допоможете нам, то ми нині порубані будемо, а ви завтра порубані будете". І була рада всіх князів у Києві, і порадилися вони так: "Лучче б нам зустріти їх на чужій землі, аніж на своїй...»	А) поразка руських князів у битві на річці Калці
2) «У це літо Ольгерд переміг трьох царків татарських з ордами їхніми: Котлубаха, Казчя, Дмитра; і з того часу з Поділля вигнав владу татарську...»	Б) уходження українських земель до складу Великого князівства Литовського
3) «У той же рік прийшов Батий до Києва з великою силою, множеством сили своєї, і оточив город. І обступила сила татарська, і був город в облозі великій. І пробував Батий коло міста, а вої його облягали город...»	В) виникнення на південних кордонах Русі печензької загрози
4) «Хозари вийшли супроти нього з каганом своїм. І зступилися військо битися, і сталася битва межі ними, і одолів він хозарів і город їхній столицю Ітіль, і город Білу Вежу взяв. І ясів він переміг, і касогів, і прийшов до Києва...»	Г) установалення залежності руських князівств від Золотої Орди
	Д) розширення кордонів Русі за рахунок приєднання Червенських міст

4. Завдання з декількома варіантами вибору

До кожного завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповіді пропонується сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач/-ка освіти вибрав/-ла і записав/-ла правильні відповіді у бланку відповідей. Ці завдання оцінюються в 0; 0,5; 1; 1,5 (при максимальній кількості тестових балів 12) або 0, 1, 2 або 3 тестових бали (при максимальній кількості тестових балів 24 – 60): 0,5 / 1 бал за кожну правильно вказану відповідь (цифру) з трьох можливих. 0 балів, якщо не вказано жодної

правильної відповіді (цифри), або відповіді на завдання не надано. Порядок написання цифр значення не має.

Приклад тесту

Які події відбулися на українських землях у XVI ст.?

- 1) заснування реєстрового козацтва
- 2) створення першої слов'яно-греко-латинської школи (Острозької академії)
- 3) ухвалення «Ординації Війська Запорозького реєстрового...»
- 4) оприлюднення «Пунктів для заспокоєння руського народу»
- 5) вступ Війська Запорозького низового до Київського братства
- 6) видання у Львові Іваном Федоровичем книг «Апостол» і «Буквар»
- 7) заснування Києво-Могилянського колегіуму

5. Завдання з пропусками

До кожного завдання пропонується речення, у якому пропущене ключове поняття, дата, власна назва тощо. Завдання вважається виконаним, якщо здобувач/-ка освіти записав/-ла на місці пропуску правильну відповідь.

Завдання тесту на заповнення пропусків у реченні оцінюється так: 1 бал зараховується, якщо на місці пропуску вказано правильну відповідь; 0,5 бала – якщо здобувачем/-ою вказано частково правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Приклад тесту

Заповніть пропуск в реченні:

«_____» – це перший твір у новій українській літературі, і надрукований у Санкт-Петербурзі 1798 р.

6. Завдання, що вимагають стислої короткої відповіді

До кожного завдання пропонується питання, що потребує короткої відповіді у вигляді дати, слова, словосполучення, короткого речення). Завдання вважається виконаним, якщо здобувачем/-ою освіти надано правильну відповідь.

Завдання тесту що вимагають стислої короткої відповіді оцінюється так: 1 бал зараховується, якщо надано правильну відповідь; 0,5 бала – якщо здобувачем/-ою надано частково правильну відповідь; 0 балів, якщо надано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Приклад тесту

Яку назву мав комплекс заходів, уживаних компартійно-радянським керівництвом у 1920-х – 1930-х роках, що мали на меті розбудову й модернізацію промисловості?

Оцінювання основних форм тестових завдань

№ з/п	Форма тестових завдань	Кількість тестових балів за правильне виконання		Кількість тестових балів за частково правильне виконання	
		при max 12	при max 24-60	при max 12	при max 24-60
1	з вибором однієї правильної відповіді серед чотирьох варіантів	1	1	–	–
2	встановлення послідовності	1,5	3	0,5 – 1,0	1 – 2
3	встановлення відповідності	2	4	0,5 – 1,5	1 – 3
4	завдання з декількома варіантами вибору	1,5	3	0,5 – 1,0	1 – 2
5	завдання з пропусками	1	1	0,5	0,5
6	завдання, що вимагають стислої короткої відповіді	1	1	0,5	0,5

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії за роботу з контурною картою

При оцінюванні навчальних досягнень з історії враховується:

- виконання всіх завдань з контурної карти;
- рівень оволодіння навиками оформлення умовних позначень (легенди карти);
- рівень оволодіння практичними вміннями наносити на контурну карту (дотримуючись орієнтирів, слідуючи контуру та дотримуючись правил роботи з контурною картою) історичні об'єкти, перебіг подій, місця головних битв, підписання договорів тощо;
- загальна естетика та охайність виконаної роботи.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень здобувача освіти
Початковий	1	Учень/учениця розпізнає, розрізняє на карті деякі об'єкти, умовні знаки, позначає на контурній карті.
	2	Учень/учениця за допомогою вчителя знаходить умовні знаки на карті, історичні об'єкти, місця історичних подій позначає на контурній карті.
	3	Учень/учениця підписує історичні об'єкти на контурній карті, допускаючи неточності.
Середній	4	Учень/учениця виконав частину роботи за допомогою учителя.
	5	Учень/учениця з допомогою вчителя орієнтується в контурній карті, підписує вказані об'єкти.
	6	Учень/учениця самостійно підписує вказані об'єкти, але не дотримується картографічних вимог, не чітко слідує орієнтирам та контурам.
Достатній	7	Учень/учениця самостійно правильно і чітко, відповідно до картографічних вимог позначає і підписує історичні

		об'єкти. Використовує для оформлення художню рамку, позамасштабні символи.
	8	Учень/учениця достатньо вільно користується умовними знаками, всі умовні знаки карти, за винятком загальноприйнятих, і всі скорочення пояснює. Використовує для оформлення художню рамку, позамасштабні символи, написи кольоровими олівцями.
	9	Учень/учениця дотримується визначеного порядку щодо пояснення умовних знаків: спочатку умовні знаки, пов'язані з історичним простором, далі — з політичними подіями, потім військовими, соціально-економічними, релігійними, культурними подіями та явищами.
Високий	10	Учень/учениця підписує, згідно картографічних вимог, вказані історичні об'єкти, складає легенду карти з дотриманням вимог.
	11	Учень/учениця вірно виконує всі завдання практичної роботи, виконує додаткові завдання, робить висновки. Учень/учениця усвідомлено обирає форми, методи, засоби, прийоми виконання роботи, виконує додаткові завдання.

Оцінювання результатів навчальних досягнень учнів в груповій та проектній діяльності

12	Високий рівень	Учні та учениці об'єднані в групу системно володіють навчальним матеріалом із теми проекту, вміють виокремлювати проблемні питання в межах роботи групи, пропонують різні шляхи вирішення, здійснюють активну пошукову діяльність із залученням різноманітних джерел інформації. Усі члени групи висувують ідеї, які були оцінені іншими членами групи, учасники спільно доповідають про результати роботи групи, можуть відповідати на питання, які стосуються теми проекту.
11		Учні та учениці об'єднані в групу володіють глибокими знаннями із означеної теми проекту, можуть вільно та аргументовано висловлювати судження, відстоювати власну позицію в рамках групової роботи, переконують інших членів групи прийняти із позицію. Беруть активну участь у презентації результатів роботи групи.
10		Учні та учениці об'єднані в групу мають розуміння теми проекту, виявляють загальне розуміння історичних процесів, аргументовано роблять висновки, визнають роль лідера групи, але можуть вдало узагальнювати спільні думки та в цілому забезпечувати просування роботи групи вперед.
9		Достатній рівень
8	Учні та учениці об'єднані в групу мають розуміння теми та завдання проекту, можуть здійснювати аналіз та порівняння історичних фактів, спільно добирають аргументи на користь певної позиції. Демонструють навички командної роботи, усі члени групи беруть активну участь у висловлені пропозицій по темі проекту.	
7	Учні та учениці об'єднані в групу мають розуміння теми та завдання проекту, усі учасники групи володіють історичною чи юридичною термінологією необхідною для презентації результатів роботи групи, виявляють навички командної роботи, але чітко сприймають лідерську позицію окремого учня чи учениці, підтримують його ідеї та надають право виступати від імені учасників усієї групи.	
6	Середній рівень	Учні та учениці об'єднані в групу розуміють тему над якою працює група, завдання проекту, можуть стисло давати відповідь на поставлене завдання, наводити 1-2 аргументи на підтримку своєї позиції, за допомогою вчителя користуватись історичними та медіа джерелами. Виявляють навички командної пошукової роботи.

5		Учні та учениці об'єднані в групу розуміють тему над якою працює група, завдання проекту, можуть за допомогою вчителя визначати окремі аспекти заданої для опрацювання теми. Виявляють деякі навички командної роботи, спільно здійснюють пошукову діяльність.
4		Учні та учениці об'єднані в групу розуміють тему над якою працює група, завдання проекту, можуть пояснити деякі поняття та терміни, які стосуються теми проекту, можуть зачитати частину інформації по темі проекту, яку знайшли в підручнику. Виявляють окремі навички командної роботи.
3	Початковий рівень	Учні та учениці об'єднані в групу розуміють тему над якою працює група, завдання проекту, можуть сказати чи прочитати 2-3 речення, які стосуються теми проекту. Але не демонструють спільної командної роботи.
2		Учні та учениці об'єднані в групу розуміють тему над якою працює група, завдання проекту, можуть називати кілька дат, понять, персоналій, які визначені темою проекту, але не демонструють спільної роботи.
1		Учні та учениці об'єднані в групу розуміють тему над якою працює група, завдання проекту, можуть виокремлювати 1-2 поняття чи персоналії із вказаної теми, не демонструють спільної роботи.